

Eesti Arstide Liidu presidendi Andres Korgi kõne EALi tegevuse taastamise 20. aastapäeva tähistamisel 13. juunil 2008 Tartu Ülikooli aulas

AUSTATUD KÜLALISED, KALLID KOLLEEGID!

Eesti arstid on püüelnud ühise tegutsemise poole juba alates 1910. aastast, kui tehti esimene katse registreerida Tallinna kubermangu kantseleis Friedrich Reinhold Kreutzwaldi nime kandev eesti soost arstide ühendus. Tookord registreerimisest keelduti, sest kubermanguvalitsuse härrad ei teadnud, kes oli Kreutzwald ja milles seisnesid tema erilised teened.

Järgmisel katsel 1912. aastal loodi esimene eesti arstide ühendus, mis ristiti Põhja-Balti Arstide Seltsiks, sest sõna „Eesti“ seltsi nimes siis kasutada ei lubatud. 1920. aastate alguseks oli Eestis tekkinud mitu tugevat piirkondlikku seltsi. Nende baasil asutati 28. veebruaril 1921 Eesti Arstide-seltside Liit, mille nõukogude okupatsioonivõim 1940. aasta sügisel likvideeris kui ühiskonnaohtliku organisatsiooni. Need faktid kõnelevad selget keelt: sõltumata ajastust ja riigikorrast on ühinenud arstkonda ikka peetud oluliseks ja mõjukaks jõuks.

Arstide liit siiski ei kadunud. Kui kodumaal enam tegutseda ei tohtinud, jätkasid liidu traditsioone võõrsile suundunud kolleegid, kes 1945. aastal ühinesid Eesti Arstide Seltsiks Rootsis, mis ühendas oma parimatel aegadel üle 500 liikme. See selts elas arstideseltside liidu õigusjärglasena üle kõik rasked ajad ja andis õigusjärgsuse taas tegutsema hakanud Eesti Arstide Liidule sõbralikult üle. Mul on väga hea meel, et Eesti Arstide Selts Rootsis, kelle rolli arstide liidu tegevuse taastamisel ei ole võimalik ülehinnata, töötab edasi noorema põlvkonna Eesti arstide juhtimisel ja et nende esindajad on täna meie hulgas aastapäeva tähistamas.

Eesti Arstide Liidu taastamise idee sündis 26. aprillil 1988. Mõni päev hiljem, volbriõhtul 1988 kogunes esimest korda Tallinnas Vassili Võrgu tänavas doktor Andrus Lipandi ja Anu Kasmeli korteris algatustoimkond ning valmistas ette arstide liidu taastamise tegevuskava. Seal edasi arenes EALi taaselustamine kiiresti. Esimese piirkondliku liiduna taastasid tegevuse tartlased. Võime õigusega olla uhked, et suutsime oma liidu uuesti ellu äratada juba siis, kui Eesti iseseisvuse taastamiseni jäi veel kolm aastat. Esimesel kolmel taastegutsemise aastal oli meie liidu tegevus lisaks IME tervise- ja tervishoiuprogrammis kaasalöömisele suunatud Eesti iseseisvuse saavutamisele.

Nii nagu käesoleval aastal 90-aastaseks saanud riik, on ka arstide liit pidanud oma olemasolu eest palju võitlema. Oma riik ja normaalne tervishoiukorraldus olid need sihid, mille poole 1988. aastal liikuma hakkasime. Kuhu me tänaseks oleme jõudnud? Oma riik meil on. Kas igaühe jaoks just täpselt selline, nagu tahtsime, aga igatahes oma. Tervishoid on muutunud ehk rohkemgi kui paljud teised valdkonnad. Veneaegsete veidruste asemele on tulnud mitmesuguseid uusi muutusi, millega ei saa alati rahul olla, ja poliitika sekkub Eestis arstiabi juhtimisse vahest varasemast enamgi. Sellest hoolimata on arstide õpetamine ja arstiabi meil kahtlusteta kvaliteetsem kui kunagi varem. Meie ravitöö on tunnistanud kulutõhusaimaks Euroopas. Milline teine tegevusala Eestis võiks veel sellise saavutusega uhkustada?

Arstide liit on osa kodanikuühiskonnast ja kodanikuühiskonnast kui demokraatia avaldumisvormist armastatakse meil palju rääki-

da. Luuakse kodasid, kogusid, arengukontseptsioone ja sihtasutusi, aga paraku kipub suhtumine neisse sageli jääma mitmepalgeliseks. Oluline on see, milliseks muutub suhtumine siis, kui ühenduste arvamused kas või terviseküsimustes ei kattu parajasti võimalijate omaga. Kui kodanikud ja nende liidud on toredad ainult senikaua, kuni nad tegelevad vaid oma tööasjadega ega pista oma nina poliitikasse, olgu kas või ainult tervisepoliitikasse, siis on kogu jutt kodanikuaktiivsusest üsnagi tühi sõnakõlks. Meie riik ja ühiskond arenevad loodetavasti ükskord niikaugele, et ka valitsusväliste organisatsioonide häält võetakse kuulda, ja siin on oma roll kindlasti täita ka arstide liidul. Eelmisel aastal jälgisid teised ametiühingud huviga, kuidas tervishoiutöötajate liitudel palgaläbirääkimistel läheb. Kuigi me ei saavutanud päris kõike, mida taotlesime, võiks viie viimase aasta 280-protsendist palgatõusu kommenteerida suusatreener Mati Alaveri sõnadega pärast Andrus Veerpalu olümpiavõitu: „Pole paha!“ Koos tervishoiutöötajate kutseliiduga andsime kõikidele sõnumi, et endale kindlaks jäädes on võimalik päris kaugele jõuda. Meid peetakse nüüd liiduks, kes julgeb ja suudab oma liikmete eest seista. Püüame siis seda mainet hoida.

Eesti inimeste tervisenäitajad ei ole kiita ja nende parandamine vajab väga tõsist ja pikaajalist tööd. Kuigi oleme saavutanud olulist edu õiglasema töötasu osas, on meie katsed veenda riiki tegelema rahva terviseprobleemidega tänapäevasel tasemel jäänud üsna tagajärjetuks. Praegu oleme olukorras, kus Eesti inimeste eluiga on üks Euroopa Liidu lühimaid, alkoholi väärkasutamisest ja hoolimatusest tingitud mürgistused ja traumad hävitavad mitu korda rohkem elusid kui teistes põhjamaades, parimas eas meeste südasurm on üsna tavaline ning lähemal aastakümnel olemekaotamastuhandeid HIVssenakatanud noori. Arvestades ka meie terviseprogrammide ja tervishoiu rahastamise madalaimat taset Euroopa Liidus, on selge, et paljudele Eesti inimestele on pika ja täisväärtusliku elu saavutamine lähiaastatel vähetõenäoline. Võib ju öelda, et rahva terviseprobleemidega

tegelemiseks ongi meil Sotsiaalministeerium ja Tervise Arengu Instituut, mitte arstide liit. Paraku näeme, et võitluseks alkoholi väärkasutamisega ei nähta uues rahvastiku tervise arengukavas ette kroonigi ning oluline osa terviseprogrammidest tegelikult ei tööta raha või poliitilise tahte puudumise tõttu.

Oleme kaks aastakümnet selle nimel tööd teinud, et arstkonna sõnumid jõuaksid avalikkuseni ja seadusregijateni; et saadaks aru lihtsast tõest: tervis on prioriteet ja inimesed, kes iga päev aitavad haigeid ja hoolitsevad kaaskodanike tervise eest, ei ole kellegi vaenlased, kui nad hakkavad rääkima tervishoiu paremast korraldamisest ja rahastamisest; et nii iga arsti kui ka arstide liidu töös on esikohal patsiendi huvid.

Arsti elukutse on väärikas, töö raske ja vastutusrikas. Usun, et jagate minu arvamust, et Eesti inimesed tahavad ka tulevikus saada arstiabi headelt Eesti arstidelt. Kuid kui me ise ei väärtusta ennast ja oma ametit piisavalt, siis ei maksa loota, et teised seda teevad.

Mis teeb meie elukutse eriliseks? Aparaadid võivad olla kui tahes täpsed ja digiloost võib lugeda patsiendi andmeid hällist hauani, kuid miski ei asenda haige ja arsti usalduslikku suhet. See suhe on veidi erilisem kui kliendi ja klienditeenindaja oma, seetõttu jäägu haige ikka patsiendiks ja arst olgu ravija, mitte tervishoiuteenuse osutaja. Vähemalt arstikond ise peaks asju õigete nimedega nimetama ja vältima kantseliiti, mis samuti arstikutse väärtust devalveerib.

Eesti Arstide Liit püüab ühendada kõiki Eesti arste, sõltumata erialast ja töökohast. Muidugi on perearstidel ja eriarstidel, sisearstidel ja kirurgidel ka spetsiifilisi huvisid, kuid nende kaitsmisel ei maksa unustada, et me kõik oleme kord saanud arstidiplomi sellesama auväärse ülikooli aula seinte vahel. Arstikonnal on ühised huvid ja eesmärgid, milleni on võimalik jõuda ainult koos tegutsedes.

Tore oleks kolme aasta pärast Eesti Arstide Liidu 90. sünnipäeva tähistades tõdeda, et arsti elukutse on Eestis üks hinnatumaid.

Ilusat aastapäeva meile kõigile!